

rijksuniversiteit
groningen

Belang van het kind bij de toekenning van jeugdhulp

‘Een verkennend onderzoek naar de orthopedagogische onderbouwing van de besluitvorming voorafgaand aan het al dan niet toekennen van jeugdhulp in de Gemeente Groningen’

Student: Janneke Dijkstra (S3111164)

Eerste beoordelaar: Msc. L. Visscher

Tweede beoordelaar: Simone Bijvoet – van den Berg

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Masteropleiding: Orthopedagogiek

Datum: 08-08-2022

Aantal woorden: 10686

Samenvatting

De titel van dit onderzoek luidt: ‘het belang van het kind bij de toekenning van jeugdhulp.’

De gemeente Groningen heeft de inventarisatie voorafgaand aan het al dan niet toekennen van jeugdhulp uitbesteed aan WIJ Groningen. De professionals van WIJ Groningen maken hierbij gebruik van een door de gemeente Groningen opgestelde richtlijn, namelijk de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021 (gemeente Groningen, 2021).’ Het is van belang dat de richtlijn actuele orthopedagogische kennis bevat, zodat de professionals van WIJ Groningen een goed onderbouwd besluit kunnen nemen omtrent het al dan niet toekennen van jeugdhulp. In deze thesis wordt dan ook onderzocht in hoeverre actuele kennis over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders, en van beschermende- en risicofactoren gebruikt wordt voorafgaand aan beslissingen over het al dan niet toekennen van jeugdhulp. Dit is onderzocht door een dossieranalyse te verrichten op basis van vijftig ondersteuningsplannen. Daarnaast is ook de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021) geanalyseerd. Uit de dossieranalyse is gebleken dat niet altijd voldoende onderbouwd werd waarom ontwikkelingstaken van kinderen voldoende of onvoldoende ontwikkelt waren en waarom de opvoedvaardigheden van ouders voldoende of voldoende bleken. De inschatting van de draagkracht van het gezin werd daarnaast onvoldoende gerapporteerd. Uit de analyse van de richtlijn is gebleken dat de richtlijn in beperkte mate actuele orthopedagogische kennis omvat. Aanbevolen wordt om de richtlijn te voorzien van meer actuele orthopedagogische kennis, zodat de professionals van de WIJ Groningen een goed onderbouwde afweging kunnen maken bij het al dan niet toekennen van jeugdhulp.

The title of this research is: ‘the interest of the child in the allocation of youth assistance.’ The Municipality of Groningen has outsourced the inventory prior to the decision on whether or not to grant youth care to WIJ Groningen. The professionals of WIJ Groningen make use of a guideline prepared by the Groningen municipality, namely the 'Guideline on usual help to young people in the municipality of Groningen 2021 (Municipality of Groningen, 2021)'. It is important that the guideline contains current orthopedagogical knowledge, so that the professionals of WIJ Groningen can make a well-founded decision about whether or not to grant youth assistance. This thesis therefore examines to what extent current knowledge about developmental tasks of children, parenting skills, and protective and risk factors is used prior to decisions about whether or not to grant youth assistance. This was examined by performing a file analysis on the basis of fifty support plans.

In addition, the "Guideline on customary help to young people in the municipality of Groningen 2021" (Municipality of Groningen, 2021) was also analyzed. The file analysis showed that it was not always sufficiently substantiated why children's developmental tasks were sufficiently or inadequately developed and why parents' parenting skills appeared to be sufficient or adequate. Besides the estimation of the family's capacity was insufficiently reported. The analysis of the guideline showed that the guideline includes current orthopedagogical knowledge to a limited extent. It is recommended that the guideline be provided with more current orthopedagogical knowledge, so that the professionals of WIJ Groningen can make a well-founded decision of whether or not to grant youth assistance.

Inhoud

Inleiding.....	4
1.2 Opvoedingsopgaven per leeftijdsfase	9
1.3 Beschermende- en risicofactoren	12
1.4 Het sociaal competentiemodel als hulpmiddel bij het al dan niet toekennen van jeugdhulp.....	14
Methode	17
Resultaten	20
3.1 Analyse van de ondersteuningsplannen.....	20
Discussie	33
Literatuurlijst	39
Bijlagen.....	46
1. Codeboek.....	46

Inleiding

Sinds 2015 is de Jeugdwet van kracht. Hiermee is de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor het toekennen van alle vormen van jeugdhulp bij de gemeente komen te liggen. Indien een jeugdige of een ouder, naar het oordeel van de Gemeente, jeugdhulp nodig heeft treft het college voorzieningen op het gebied van jeugdhulp. Daarnaast waarborgt het college een deskundige toeleiding naar, advisering over, bepaling van en het inzetten van de aangewezen voorziening (Afdeling advisering van de Raad van State, 2014).

De jeugdhulp wordt toegekend als er sprake is van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen of stoornissen en de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van ouders ontoereikend is. Het doel van het inzetten van jeugdhulp is dat de jeugdige in staat wordt gesteld om gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid, voldoende zelfredzaam is en de mogelijkheid heeft om maatschappelijk te participeren, rekening houdend met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van de jeugdige (Afdeling advisering van de Raad van State, 2014).

Voorafgaand aan het toekennen of afwijzen van jeugdhulp dient de opvoedsituatie van het gezin onderzocht te worden. Dit onderzoek heeft de gemeente Groningen uitbesteed aan de professionals van WIJ Groningen. WIJ Groningen ondersteunt mensen in de gemeente Groningen om zelf grip te krijgen en te houden op hun leven (WIJ Groningen, 2020). Bij de afweging voorafgaand aan het al dan niet toekennen van jeugdhulp wordt er door de professionals van WIJ Groningen gebruik gemaakt van de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021). De richtlijn is opgesteld door de gemeente Groningen en biedt een objectief afwegingskader bij het onderzoek naar de opvoedsituatie. De professionals van WIJ Groningen dienen bij verzoeken om jeugdhulp aan de hand van de richtlijn te inventariseren of de gevraagde hulp onder gebruikelijke hulp valt of dat de gevraagde hulp dit niveau overstijgt en er jeugdhulp nodig is.

In de richtlijn wordt ‘gebruikelijke hulp’ gedefinieerd als: ‘hulp en zorg die naar algemeen aanvaardbare maatstaven in redelijkheid mag worden verwacht van ouders en/of andere verzorgers of opvoeders.’ Op het moment dat de grens van gebruikelijke hulp wordt overschreden, en er sprake is van ‘boven gebruikelijke hulp’, kunnen ouders en/of andere verzorgers of opvoeders aanspraak maken op jeugdhulp. Er is sprake van ‘boven gebruikelijke hulp’ op het moment dat de hulp en zorg substantieel intensiever is dan wat gemiddeld gebruikelijk is bij jeugdigen van dezelfde leeftijd met een leeftijdsadequate ontwikkeling (gemeente Groningen, 2021).

De Centrale Raad van Beroep heeft uitgesproken dat boven gebruikelijke hulp onder bepaalde omstandigheden ook van ouders mag worden verwacht (Peters, 2021). Dit is ervan afhankelijk of ouders zelf in staat zijn om de hulp te bieden. Om dit vast te kunnen stellen is het van belang dat er onderzocht wordt of er voldoende ‘eigen kracht’ is in het gezin en de omgeving (gemeente Groningen, 2021). De gemeente Groningen draagt de verantwoordelijkheid voor dit onderzoek en de professionals van WIJ Groningen voeren het onderzoek uit. ‘Eigen kracht’ gaat om de mogelijkheden van jeugdigen en ouders om zelf de opvoeding vorm te geven, met de inzet van hun sociale netwerk (Nederlands Jeugdinstuut, z.d.a).

Het toekennen van jeugdhulp is dus enerzijds afhankelijk van de mate waarin de jeugdige hulp nodig heeft. Hierbij wordt er onderzocht in hoeverre de gevraagde hulp substantieel intensiever is dan wat gemiddeld gebruikelijk is bij jeugdigen van dezelfde leeftijd met een leeftijdsadequate ontwikkeling. Anderzijds is het toekennen van jeugdhulp afhankelijk van de mate waarin ouders en betrokkenen uit hun omgeving hulp en zorg kunnen bieden en in hoeverre ouders hier hulp bij nodig hebben. Deze afweging dienen de professionals van WIJ Groningen te maken aan de hand van de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021).

Het onderzoek naar de opvoedsituatie van het gezin en de conclusies daaruit worden door de professionals van WIJ Groningen vastgelegd in een ondersteuningsplan. In een ondersteuningsplan wordt een samenvatting gegeven van de gezinssituatie, een verslag van het gesprek dat is gevoerd met de gezinsleden, een overzicht van de te behalen doelen, de visie van de professional op de aanvraag voor jeugdhulp en een handtekening voor akkoord van de opvoeders. Het ondersteuningsplan met daarin de afweging voor het toekennen of afwijzen van jeugdhulp wordt vervolgens opgestuurd naar gemeente ambtenaren van de gemeente Groningen.

De gemeente ambtenaren beoordelen vervolgens aan de hand van het ondersteuningsplan of de aanvraag voor jeugdhulp wordt toegekend of afgewezen. Op het moment dat de aanvraag voor jeugdhulp wordt afgewezen hebben ouders enkel recht op algemene, vrij toegankelijke voorzieningen op het gebied van jeugdhulp. Hier kunnen de jeugdige en de ouders gebruik van maken zonder dat zij daarvoor een besluit van de gemeente nodig hebben (De raad van de gemeente Groningen, 2018). Als de aanvraag voor jeugdhulp wordt toegekend hebben de jeugdige en de ouders recht op een individuele, niet vrij toegankelijke voorziening van jeugdhulp (De raad van de gemeente Groningen, 2018).

Aangezien de professionals van WIJ Groningen de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021) gebruiken als objectief afwegingskader is het van belang dat deze richtlijn actuele kennis omvat, op basis waarvan professionals van WIJ Groningen een onderbouwde afweging kunnen maken. Het Sociaal Competentiemodel biedt handvatten om te inventariseren of er sprake is van gebruikelijke hulp of boven gebruikelijke hulp.

1.1 Het sociaal Competentiemodel

Met behulp van het sociaal competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) kan geanalyseerd worden in welke mate kinderen in diverse ontwikkelingsdomeinen wel of niet leeftijdsadequaat functioneren. Dit model kan als hulpmiddel gebruikt worden bij de inventarisatie van het al dan niet toekennen van jeugdhulp. Het model geeft inzicht in verschillende ontwikkelingstaken van kinderen. Dit zijn thema’s die karakteristiek zijn voor een bepaalde levensfase (Spanjaard & Slot, 2015). Hierbij kan worden gedacht aan het uitvoeren van lichamelijke functies, het herkennen en bijsturen van emoties en het leggen en onderhouden van sociale contacten.

Om de ontwikkelingstaken die aan de orde zijn op een adequate manier uit te voeren dient een jeugdige over bepaalde vaardigheden te beschikken. Dit worden ook wel kindfactoren genoemd. Kindfactoren zijn individuele kenmerken op cognitief, sociaal en emotioneel vlak zoals veerkracht, geestelijke en lichamelijke gezondheid, gedrags- en emotionele problemen en ontwikkelingsachterstanden (Potoms, et al., 2017). Deze kenmerken zijn moeilijk of niet te beïnvloeden, maar hier zal in de omgeving rekening mee gehouden moeten worden (Steketee, et al., 2012). Een voorbeeld van een kindfactor is het temperament van een kind (Lenes, 2021). Een jeugdige wordt competent genoemd op het moment dat hij of zij over voldoende vaardigheden beschikt om de ontwikkelingstaken die aan de orde zijn op een adequate manier uit te voeren.

Spanjaard & Slot (2015) hebben een overzicht gemaakt van de verschillende ontwikkelingstaken per leeftijdsfase. Zo is bij kinderen van nul tot één jaar een ontwikkelingstaak gericht op gehechtheid. Gehechtheid is een diepe en blijvende emotionele band tussen een kind en zijn verzorgers (Bowlby, 1958). Als een kind zich hecht aan de ouders leert het kind de nabijheid van de opvoeder te zoeken, continuïteit te ervaren en de opvoeders te gebruiken als veilige basis (Bartelink, et al., 2021). Als een kind twee tot vijf jaar is dient het kind te leren om gezinsnormen eigen te maken en zich te houden aan regels.

Het kind leert daarnaast om samen te spelen met leeftijdgenoten, initiatief te nemen, voor zichzelf op te komen en iets te delen. Bij kinderen van zes tot elf jaar is het van belang dat ze leren om hun zelfstandigheid te vergroten ten opzichte van de opvoeders. Het kind leert in deze ontwikkelingsfase een eigen mening te hebben en verantwoordelijkheid te dragen.

Kinderen van twaalf tot zeventien jaar dienen te leren om een positie in te nemen ten opzichte van de ouders, hierbij wordt het kind minder afhankelijk van de opvoeders en bepaalt het kind zijn eigen plaats binnen veranderende relaties in het gezin en de familie (Spanjaard & Slot, 2015). Alle ontwikkelingstaken per leeftijdsfase behorende bij het Sociaal Competentiemodel worden beschreven in tabel 1.

Tabel 1: Ontwikkelingstaken per leeftijdsfase volgens het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015).

Leeftijdsfase	Ontwikkelingstaken
<u>0-1 jaar</u>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gehechtheid</u>: het zoeken van nabijheid bij een ouder of opvoeder, het ervaren van continuïteit, het gebruiken van ouders en opvoeders als veilige basis. • <u>Uitvoering van lichamelijke functies</u>: zien horen, eten, drinken, objecten vastpakken, zitten, kruipen, lopen en klauteren. • <u>Ouder(s) en familie</u>: onderscheid maken tussen ouder en een vreemde, zonder paniek alleen kunnen zijn. • <u>Spelen</u>: doelgericht spelen met voorwerpen, spelen naar andere kinderen • <u>Verkenning van de omgeving</u>: voorwerpen verkennen en gebruiken, de vloer/grond en ruimtes verkennen.
<u>2-5 jaar</u>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Ouder(s) en familie</u>: gezinsnormen eigen maken, je houden aan regels. • <u>Omgang met leeftijdgenoten</u>: samen spelen, initiatief nemen, voor jezelf opkomen, iets delen. • <u>Taal</u>: gesproken taal begrijpen, zinnen maken, een boodschap overbrengen, iets vertellen. • <u>Taakgerichtheid</u>: langere tijd met een taakje bezig zijn. • <u>Zelfverzorging</u>: met bestek eten, zichzelf wassen, zichzelf aan- en uitkleden. • <u>Zelfstandigheid</u>: dingen zelf doen, zindelijkheid, weten dat je een individu bent met eigen wensen en voorkeuren, verschuiving van externe regulatie (door opvoeders) naar zelfcontrole. • <u>Sekse-rol</u>: identificatie met de rol als jongen en meisje.

6-11 jaar

- Vergroten zelfstandigheid ten opzichte van ouders/opvoeders: privacy, een eigen mening en verantwoordelijkheid.
- Herkennen en bijsturen van emoties: herkennen en benoemen van eigen gevoelens, risicovolle impulsen opmerken, beheersen of bijsturen.
- Deelname aan basisonderwijs: luisteren, in groepsverband functioneren; concentreren op taken, schoolse vaardigheden (lezen, schrijven, rekenen) eigen maken.
- Nemen van deelverantwoordelijkheid thuis: uitvoeren van kleine taakjes, zorgen voor huisdieren.
- Relaties met leeftijdsgenoten: aanknopen en onderhouden van wederkerige vriendschappen, geven en nemen in spel, eenvoudige conflicten oplossen, laten merken dat je de ander aardig vindt.
- Gebruik basale infrastructuur: vervoer, geld, vrije tijd, digitale apparaten en de digitale wereld (internet en sociale media) gebruiken.
- Zich verplaatsen in anderen: je inleven in situaties die je niet zelf meemaakt, de bedoelingen en belangen kunnen inschatten van andere kinderen en van volwassenen, rekening houden met wensen/belangen van anderen.
- Veiligheid en gezondheid: omgaan met fysieke gevaren (verkeer, vuur, hitte, water, elektriciteit).

12-17 jaar

- Positie ten opzichte van ouders: minder afhankelijk worden van de ouders en het bepalen van een eigen plaats binnen de veranderende relaties in het gezin en de familie.
- Onderwijs of werk: kennis en vaardigheden opdoen om later een beroep uit te kunnen oefenen en een keuze maken ten aanzien van werk.
- Vrije tijd: ondernemen van activiteiten in de vrije tijd en het zinvol doorbrengen van de tijd zonder verplichtingen.
- Eigen woonsituatie: zorgdragen voor je eigen kamer en spullen, omgaan met je huisgenoten.
- Autoriteit en instanties: accepteren dat er instanties en personen boven je gesteld zijn, binnen geldende regels en codes opkomen voor eigen belang.
- Gezondheid en uiterlijk: zorgen voor goede voeding en een goede lichamelijke conditie, een uiterlijk waar je je prettig bij voelt en het inschatten en vermijden van risico's.

- Sociale contacten en vriendschappen: contacten leggen en onderhouden, oog hebben voor wat contacten met anderen kunnen opleveren, je openstellen voor vriendschap, vertrouwen geven en nemen, wederzijdse acceptatie.
- Sociale media en internet: smartphone en computer gebruiken, informatie vinden en delen, informatie en berichten wegen, onderscheid tussen de virtuele en de reële werkelijkheid maken, gevaren herkennen.
- Intimiteit en seksualiteit: seksualiteit integreren in je persoonlijkheid, ontdekken wat mogelijkheden, wensen en grenzen zijn in intieme en seksuele relaties bij jezelf en bij anderen.
- Bij cultuurverschillen: normen van verschillende culturen kennen, inschatten welke vaardigheden in welke culturele context passend zijn.

**Tabel 1: Het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) bevat ontwikkelingsstaken van kinderen tot en met zeventien jaar.*

1.2 Opvoedingsopgaven per leeftijdsfase

Het tweede onderdeel van het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) omvat de opvoedingsvaardigheden van ouders en normale uitdagingen in de opvoeding. Uit onderzoek blijkt dat de kwaliteit van opvoeding die een kind ontvangt de belangrijkste factor is in de ontwikkeling van een kind (Collins, et al., 2000). In elke ontwikkelingsfase van kinderen zijn er normale uitdagingen in de opvoeding waar ouders mee te maken krijgen, afhankelijk van de ontwikkelingsstaken waar kinderen op dat moment mee bezig zijn (Spanjaard & Slot, 2015). Elke ontwikkelingsfase vraagt om verschillende opvoedingsvaardigheden van ouders. Hierbij is het van belang dat ouders hun gedrag steeds afstemmen op dat wat hun kind kan of nog moet leren (Oudhof, et al., 2013)

Zo staan ouders bij kinderen van nul tot twee jaar voor de opgave om sensitief en responsief te reageren op de behoeften en signalen van het kind. Volgens de theorie van Erikson gaat het bij kinderen in deze levensfase om vertrouwen versus wantrouwen (Erskine, 2019). In deze fase is het daarom van belang dat de opvoeders emotionele ondersteuning bieden aan het kind (Ince, et al., 2020). Bij kinderen van twee tot vier jaar wordt er een steeds groter beroep gedaan op praten met het kind en informatie en uitleg geven over hoe dingen werken. Gedrag van kinderen dat in deze periode lastig kan zijn voor ouders is onder andere koppigheid en driftbuien. Dergelijk gedrag is in deze leeftijdsperiode normaal en meestal van voorbijgaande aard (van Yperen & Gorissen, 2018).

De opvoedingsvaardigheid die hoort bij deze leeftijdsfase is praten over wat hoort, moet en mag. Hierbij gaat het erom dat ouders de voor hen geldende waarden en normen bijbrengen aan het kind (Ince, et al., 2020). Bij kinderen van vijf tot twaalf jaar dienen ouders een stimulerende omgeving aan te bieden, de autonomie te bevorderen en kinderen de gelegenheid te geven met leeftijdgenoten om te gaan. Bij het leren omgaan met leeftijdgenoten is het van belang dat ouders hun kind leren om grip te krijgen op gedachtes, emoties en gedrag. Ook is het van belang dat kinderen in deze leeftijdsfase sociale normen leren te respecteren (Maccoby, 1992). Normale uitdagingen voor de opvoeding in deze periode zijn ruzies, en concentratieproblemen of het niet naar school willen gaan (Ince, et al., 2020).

Van het twaalfde tot het zestiende levensjaar van kinderen is het vooral belangrijk dat opvoeders de jongere ondersteunen bij het verder ontwikkelen van de eigen identiteit en het vinden van een nieuwe positie ten opzichte van leeftijdgenoten, ouders en andere mensen in de omgeving (Ince, et al., 2020). Normale uitdagingen in deze leeftijdsfase zijn onder andere het incidenteel gebruik van alcohol en drugs of het hebben van twijfels over identiteit en toekomst (van Yperen & Gorissen, 2018).

In de leeftijd van zestien tot drieëntwintig jaar bevindt de jongere zich in de overgang van jeugd naar volwassenheid, gaat hij zich losmaken van het ouderlijk gezag en wordt hij praktisch en emotioneel zelfstandig. Belangrijk is dat de rol van de opvoeders verandert van sturend naar adviserend. Normale opvoedingsopgaven in deze periode hebben te maken met stemmingswisselingen van kinderen, incidenteel gebruik van alcohol en drugs, twijfels over identiteit en toekomst en problemen met autoriteiten (Ince, et al., 2020). In tabel 2 komen alle opvoedingsopgaven per ontwikkelingsfase naar voren. Hierin worden ook de normale uitdagingen per ontwikkelingsfase benoemd.

Tabel 2: Opvoedingsvaardigheden per ontwikkelingsfase en voorbeelden van normale uitdagingen in de opvoeding (Ince, et al., 2020).

Ontwikkelingsfase	Voorbeelden van normale uitdagingen in de opvoeding	Voorbeelden van opvoedingsvaardigheden
<u>0-2 jaar</u>	Problemen met slapen, eten, huilen, scheidingsangst, angst voor vreemden en onbekende situaties, angst voor duisternis en geluiden.	Soepele verzorging, responsief en sensitief reageren, beschikbaarheid, emotionele ondersteuning, respect voor autonomie, structureren en grenzen stellen, ontwikkeling spelenderwijs stimuleren.
<u>2-4 jaar</u>	Angst voor vreemden en onbekende situaties, koppigheid, driftbuien, ongehoorzaamheid, druk gedrag/overactiviteit, zeurgedrag of driftbuien om beeldschermen (eindelijk) te mogen gebruiken of geadverteerde producten te kopen en niet zindelijk worden.	Emotionele steun bieden, autonomie erkennen, structureren en grenzen stellen/disciplineren, informatie en uitleg geven hoe dingen werken, praten over wat hoort, moet en mag (waarden en normen), soepel omgaan met onzekerheid of twijfel van het kind over externe eisen die nu aan hem gesteld worden, sensitiviteit voor verstandelijk niveau, positieve omgang.
<u>5-12 jaar</u>	Ruzies, cyberpesten (vanaf 8 jaar), concentratieproblemen, lage (school) prestaties, niet naar school willen gaan, incidentele diefstal of vandalisme, angst voor fantasiemonsters (tot 8 jaar), zorgen over ernstig wereldnieuws (vanaf 8 jaar), overmatig beeldschermgebruik (met name gamen, films en serie kijken).	Ruimte geven voor de omgang met leeftijdsgenoten, zorgen voor goed onderwijs, betrokkenheid bij school, waardering geven voor schoolwerk, democratische en warme opvoedingsstijl, adequaat toezicht houden, het bieden van een cognitief stimulerende omgeving, autonomie bevorderen, kinderen leren in de omgang met leeftijdsgenoten open te staan en respectvol om te gaan met verschillen in bijvoorbeeld etniciteit en sekse, omgang met leeftijdsgenoten met verschillende achtergronden stimuleren, structuur bieden en duidelijke grenzen stellen, uitleg en informatie geven.
<u>12-16 jaar</u>	Experimenteren met alcohol en/of drugs,	Ondersteunen bij het verder ontwikkelen van de eigen identiteit,

twijfels over identiteit en toekomst, problemen met uiterlijk (onzekerheden door invloeden van sociale media), problemen met autoriteiten, cyberpesten (slachtoffer en dader), sexting, overmatig gamen, sociale media en Netflix gebruiken, incidenteel spijbelen.

Stemmingswisselingen, incidenteel gebruik van alcohol of drugs, twijfels over identiteit en toekomst, problemen met autoriteiten.

ondersteunen bij het vinden van een nieuwe positie t.o.v. leeftijdsgenoten, ouders en andere mensen in de omgeving. Jongere in gelegenheid stellen om te experimenteren met het opbouwen van een eigen normen- en waardensysteem. Opvoeder dient een meer symmetrische relatie op te bouwen met het kind, positieve voorbeeldfunctie van groot belang.

De rol van de ouder dient in deze ontwikkelingsfase te veranderen van sturend naar adviserend.

Keuzes en initiatieven van de jongere respecteren, maar ook beschikbaar zijn bij vragen en moeilijkheden, waar nodig en mogelijk emotionele-, praktische en financiële steun bieden.

16-23 jaar

**Tabel 2: De opvoedingsvaardigheden en voorbeelden van normale uitdagingen in de opvoeding zijn door Ince (2020) beschreven voor kinderen tot en met drieëntwintig jaar.*

1.3 Beschermende- en risicofactoren

In het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) wordt in het derde onderdeel aandacht besteedt aan het belang van beschermende- en risicofactoren. Beschermende- en risicofactoren kunnen invloed hebben op de kwaliteit van opvoeding en de ontwikkeling van kinderen. Een risicofactor wordt gedefinieerd als elke individuele- of omgevingsfactor die geassocieerd wordt met een verhoogde kans op de ontwikkeling van negatieve, onwenselijke uitkomsten (Kraemer, et al., 2005). Beschermende factoren hebben juist een positieve invloed op de gezonde start van een kind en fungeren hiermee als buffer tegen de minder wenselijke uitkomsten van risicofactoren (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.b).

Beschermende- en risicofactoren doen zich op verschillende niveaus voor, namelijk op het niveau van de jeugdige, de ouders zelf en de omgeving van het gezin. Individuele kenmerken van opvoeders kunnen een beschermende factor zijn als het gaat om de kwaliteit van opvoeding.

Zo komt uit onderzoek naar gedragsproblemen bij kinderen in Israël naar voren dat het een beschermende factor is als ouders beschikken over een hoge emotionele intelligentie (Agbaria, 2020). Uit onderzoek blijkt ook dat het hebben van een IQ hoger dan 60 een beschermende factor is bij de opvoeding van kinderen (McConnell, 2008). In dit onderzoek blijkt ook dat de afwezigheid van een persoonlijke geschiedenis van misbruik of kindertrauma en het hebben van positieve ouderlijke rolmodellen beschermende factoren zijn bij het opvoeden. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat moeders die sociale steun bieden aan hun kind ook een protectieve factor is bij de ontwikkeling van kinderen (Carr & Vandiver, 2001).

Op het niveau van de jeugdige is het hebben van een hoog geboortegewicht een beschermende factor bij de verdere ontwikkeling van het kind (Donald, et al., 2019). Het hebben van een makkelijk temperament en hoge intelligentie zijn daarnaast ook een beschermende factoren bij de ontwikkeling van kinderen (Martinez-Torteya, et al., 2009).

Naast kenmerken van de jeugdige en de ouders zelf, heeft ook de omgeving van het gezin heeft een significant effect op de ontwikkeling van kinderen (Claussen, et al., 2022). Onder een omgeving die bevorderlijk is voor de ontwikkeling van kinderen valt onder andere het hebben van betrokken ouders die de mogelijkheden hebben om te werken, het wonen in een veilige buurt, het ontvangen van onderwijs van goede kwaliteit, het hebben van een goede gezondheid, de mogelijkheid hebben om recreatieve activiteiten te ondernemen en het ontvangen van sociale steun (Sanders & Morawska, 2018).

Er zijn naast beschermende factoren ook risicofactoren die van invloed kunnen zijn op de kwaliteit van opvoeding. Als men kijkt naar de individuele kenmerken van opvoeders dan is het ervaren van stress een risicofactor (Barroso, et al., 2016). Opvoeders kunnen bijvoorbeeld stress ervaren op het moment dat zij gaan scheiden doordat zij er vanaf dat moment alleen voor staan wat betreft de opvoeding. Ook het veranderen van woonplek na een scheiding en het hebben van een lager inkomen kan zorgen voor stress bij opvoeders (Wade, et al., 2015). Het ervaren van een hoge mate van stress vermindert de zelfredzaamheid van ouders (Crnic & Ross, 2017).

Uit onderzoek naar Mexicaanse moeders van peuters komt naar voren dat het ervaren van depressieve gevoelens en het hebben van financiële problemen ook risicofactoren zijn voor het ervaren van stress en daarmee ook een risicofactor bij het opvoeden van kinderen (Mortensen & Barnett, 2015). Als ouders zelf een verzwaarde kindertijd hebben gehad is dit ook een risicofactor die de kwaliteit van opvoeding negatief kan beïnvloeden.

Hieronder valt bijvoorbeeld het meemaken van geweld binnen het gezin of ouders die zelf als kind mishandeld zijn (Ribaudó, et al., 2022).

Als men kijkt naar de individuele kenmerken van kinderen dan zijn moeite hebben met emotie-regulatie en impuls controle risicofactoren. In staat zijn om emoties te reguleren is van cruciaal belang bij het adaptief reageren in sociale situaties (Hill, et al., 2006). Ook onveilige gehechtheid is een risicofactor bij de ontwikkeling van kinderen (Evans & Whipple, 2013).

Bepaalde kenmerken van de omgeving kunnen daarnaast ook een risicofactor zijn bij de opvoeding van kinderen. Zo is het ontbreken van sociale steun een belangrijke risicofactor (Willems, et al., 2007). Daarnaast blijkt uit onderzoek dat opgroeien in armoede het risico op auto-immuunziektes, vaatziekten en vroegtijdig sterven van kinderen vergroot (Miller, et al., 2011). Er is ook onderzoek gedaan naar kinderen die de eerste jaren van hun leven wonen in jeugdzorginstellingen. Het opgroeien in een instelling bleek een negatieve impact te hebben op alle aspecten van de ontwikkeling van kinderen (MacLean, 2003).

De risico- en beschermende factoren van de jeugdige, de ouders en de omgeving bepalen mede de draaglast en draagkracht die ouders ervaren. De draaglast is de belasting die ouders ervaren, bestaande uit zaken van buitenaf die energie vragen van ouders. De draagkracht is de belastbaarheid van ouders. Dit wordt bepaald door de mogelijkheden die ouders hebben en zaken die ouders energie geven.

Het niet in evenwicht zijn van draaglast en draagkracht wordt ook wel ‘ontregeling’ genoemd (Broer, et al., 2011). Op het moment dat er in een gezin veel risicofactoren aanwezig zijn moeten er ook meer beschermende factoren aanwezig zijn om het ouderschap goed genoeg te laten zijn (de Kam, 2019). Zo blijkt uit onderzoek dat sommige ouders die over weinig draagkracht beschikken toch in staat zijn om de juiste zorg te bieden aan hun kinderen op het moment dat er sprake is van een adequaat steunend netwerk en de opvoeding gedeeld wordt met deze betrokkenen (Osofsky & Thompson, 2000).

1.4 Het sociaal competentiemodel als hulpmiddel bij het al dan niet toekennen van jeugdhulp

Het sociaal competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) geeft inzicht in de ontwikkelingstaken van kinderen, de benodigde opvoedingsvaardigheden van ouders en het belang van beschermende- en risicofactoren. Aan de hand van dit model kan er geanalyseerd worden in hoeverre kinderen leeftijdsadequaat functioneren en in hoeverre ouders kunnen aansluiten bij de ontwikkeling van hun kind.

Ook kan worden geïnventariseerd welke beschermende- en risicofactoren van invloed zijn op de draaglast en draagkracht van het gezin.

Deze kennis is van belang bij het inschatten of jeugdhulp onder ‘gebruikelijke’ of ‘boven gebruikelijke’ hulp valt. Bij deze afweging dient er namelijk bepaald te worden of de gevraagde jeugdhulp van de ouders zelf mag worden verwacht of dat de gevraagde jeugdhulp intensiever is dan wat gemiddeld gebruikelijk is bij jeugdigen van dezelfde leeftijd met een leeftijdsadequate ontwikkeling. Om te bepalen wat er van ouders mag worden verwacht dienen de professionals van WIJ Groningen af te wegen of er sprake is van voldoende ‘eigen kracht’ binnen het gezin. Dit kan bepaald worden door inzichtelijk te maken welke risico- en beschermende factoren er aanwezig zijn in het gezin en de omgeving.

Risico- en beschermende factoren zijn namelijk van invloed op de draaglast en draagkracht van het gezin en hebben invloed op de kwaliteit van opvoeding die ouders kunnen bieden. Vervolgens dienen de professionals te beoordelen of de gevraagde hulp intensiever is dan wat gemiddeld gebruikelijk is. Dit kan beoordeeld worden aan de hand van tabel 1 en tabel 2 door na te gaan welke ontwikkelingstaken en uitdagingen in de opvoeding normaal zijn bij een bepaalde leeftijdsfase. Als een ouders jeugdhulp aanvraagt, omdat een kind van drie jaar vaak driftbuien heeft kan aan de hand van de bovenstaande tabel beoordeeld worden dat driftbuien normaal zijn bij een kind in deze leeftijdsfase. In dit geval zou er sprake zijn van gebruikelijke hulp. Op het moment dat een ouder jeugdhulp aan zou vragen, omdat een kind van elf jaar zich nog niet zelfstandig kan wassen en aan- en uitkleden is er echter sprake van boven gebruikelijke hulp.

De professionals van WIJ Groningen dienen te inventariseren of jeugdhulp noodzakelijk is in een gezin en deze afweging maken zij aan de hand van de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’(gemeente Groningen, 2021). Het is daarmee van groot maatschappelijk belang dat de richtlijn afwegingskaders omvat die aansluiten bij de meest actuele wetenschappelijke kennis over ontwikkelingstaken van kinderen, de benodigde opvoedingsvaardigheden van ouders en beschermende- en risicofactoren die van invloed zijn op de draagkracht en draaglast van het gezin.

Als de richtlijn onvoldoende wetenschappelijke onderbouwing bevat betekent dit dat er geen eenduidige afwegingskaders zijn voor de professionals van WIJ Groningen bij de inventarisatie voorafgaand aan het al dan niet toekennen van jeugdhulp. Dit zou kunnen betekenen dat bepaalde kinderen geen jeugdhulp toegewezen krijgen, terwijl zij hier wel behoefte aan hebben.

Kinderen die opgroeien in een omgeving waar sprake is van veel risicofactoren en weinig draagkracht zijn hun gehele leven kwetsbaar voor het ontwikkelen van sociale, emotionele, fysieke en mentale gezondheidsproblemen (Center on the Developing Child at Harvard University, 2016). Het is daarom in het belang van het kind en het gezin dat zij vroegtijdig de juiste vorm van jeugdhulp ontvangen. Daarnaast is het ook belangrijk dat de wetenschappelijke kennis in de richtlijn actueel is, zodat de professionals van WIJ Groningen hun afwegingen in de ondersteuningsplannen baseren op de meest recente orthopedagogische kennis. De onderzoeksvraag van deze thesis is daarom: 'In hoeverre wordt actuele kennis over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders, en van beschermende- en risicofactoren gebruikt in de inventarisatie voorafgaand aan beslissingen over het al dan niet toekennen van jeugdhulp?'

Deze onderzoeksvraag is opgedeeld in de deelvragen:

1. 'Welke ontwikkelingstaken van kinderen en bijbehorende opvoedingsvaardigheden van ouders komen terug in de ondersteuningsplannen en op welke manier?'
2. 'Welke beschermende- en risicofactoren komen terug in de ondersteuningsplannen en op welke manier wordt dit gerapporteerd?'
3. 'Op welke manier komt de afweging omtrent de draaglast en draagkracht van het gezin terug in de ondersteuningsplannen?'
4. 'In hoeverre komt de actuele wetenschappelijke kennis uit de deskresearch overeen met de inhoud van de 'Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021?'

Methode

Onderzoeksdesign

De Ethische Commissie van Gedrags- en Maatschappijwetenschappen heeft op 25 april 2022 toestemming gegeven voor dit onderzoek (PED-2122-S-0039).

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is er een kwalitatief onderzoek uitgevoerd met een cross-sectioneel design. Door middel van een dossieranalyse en analyse van de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ is er antwoord gegeven op de onderzoeksvraag.

Onderzoeksgroep, werving en procedure

De dossieranalyse is verricht aan de hand van vijftig ondersteuningsplannen.

Ondersteuningsplannen bevatten de bevindingen van de professionals van WIJ Groningen gedurende het onderzoek dat zij verrichten naar de opvoedsituatie van het gezin. De gebruikte ondersteuningsplannen moesten voldoen aan bepaalde inclusiecriteria, namelijk:

- 1) Het gaat om een eerste aanvraag voor hulp binnen het kader van de Jeugdwet.
- 2) Er is een ondersteuningsplan aanwezig waarin de overwegingen die een rol hebben gespeeld bij het oordeel van de professional van WIJ Groningen naar voren komen.

De ondersteuningsplannen zijn vervolgens geselecteerd door de professionals van WIJ Groningen een lijst aan te leveren met nummers. De ondersteuningsplannen behorende bij deze nummers zijn door de professionals van WIJ Groningen uit het systeem gefilterd en deze ondersteuningsplannen zijn gebruikt voor de dossieranalyse. De gemiddelde leeftijd van de kinderen in de aangeleverde ondersteuningsplannen was 4,4 jaar ($SD = 1.50$).

Naast de ondersteuningsplannen is ook de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ geanalyseerd.

Data-analyse

Om antwoord te geven op de eerste drie deelvragen is er een inhoudsanalyse op de ondersteuningsplannen uitgevoerd. Hiervoor zijn de ondersteuningsplannen geüpload in het programma Atlas Ti 9. Bij de analyse van de data is er gebruik gemaakt van een codeboek met inductieve en deductieve codes. De deductieve codes zijn voorafgaand aan de data-analyse opgesteld op basis van de kennis die uit de deskresearch naar voren is gekomen.

Deze deskresearch bestond uit een literatuuronderzoek naar actuele wetenschappelijke bronnen over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders, beschermende- en risicofactoren en draaglast en draagkracht. Vanuit de deskresearch zijn de volgende hoofdcodes opgesteld: ontwikkelingstaken kinderen, opvoedingsvaardigheden ouders, beschermende factoren, risicofactoren, inschatting draaglast en draagkracht en leeftijdscategorieën kinderen. Ook de bijbehorende subcodes zijn naar aanleiding van de deskresearch opgesteld.

De thematische dossieranalyse is vervolgens uitgevoerd conform de stappen van Braun & Clarke (2006). De eerste stap betreft het verkennen van de data en deze stap is uitgevoerd door de ondersteuningsplannen te lezen, inductieve codes toe te voegen aan het codeboek en de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid te meten (Braun & Clarke, 2006). De inductieve code die is toegevoegd na het verkennen van de data is de subcode 'hechting' behorend bij de hoofdcode 'ontwikkelingstaken van kinderen.'

Om het codeboek definitief vast te stellen is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gemeten met Krippendorff's Alpha Binary in Atlas Ti9. Hierbij is het codeboek vastgesteld op het moment dat de mate van overeenstemming tussen de verschillende onderzoekers groter of gelijk was aan de Krippendorff's Alpha waarde 0.8. Een Krippendorff's Alpha van groter dan of gelijk aan 0.80 weerspiegelt een goede betrouwbaarheid (Krippendorff, 2019). De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid is gemeten door drie ondersteuningsplannen te coderen en vervolgens een medeonderzoeker dezelfde ondersteuningsplannen te laten coderen. In eerste instantie was de mate van overeenstemming gelijk aan de Krippendorff's Alpha waarde 0.1 (Krippendorff, 2019). Vervolgens heeft er één overlegmoment tussen beide onderzoekers plaatsgevonden waarin de overeenkomsten en verschillen in het coderen zijn besproken en het codeboek is aangescherpt. Vervolgens hebben beide onderzoekers opnieuw de ondersteuningsplannen gecodeerd en was de mate van overeenstemming gelijk aan de Krippendorff's Alpha waarde 0.96 (Krippendorff, 2019).

De tweede stap betreft het coderen van de data (Braun & Clarke, 2006). Bij het coderen van de data hebben relevante tekstfragmenten in de ondersteuningsplannen een code toegewezen gekregen. Stap drie betreft het thematisch analyseren van de data (Braun & Clarke, 2006). Dit is gedaan door in het programma Atlas Ti 9 een overzicht weer te geven van alle gecodeerde tekstfragmenten behorende bij een bepaalde code. De inhoud van deze gecodeerde tekstfragmenten zijn geanalyseerd en vervolgens zijn de gecodeerde tekstfragmenten ingedeeld in thema's.

Bij de code 'risicofactoren kinderen' is bij deze stap bijvoorbeeld geanalyseerd dat veel gecodeerde tekstfragmenten behorende bij deze code gediagnosticeerde stoornissen van kinderen besloegen. Het thema 'gediagnosticeerde stoornissen' behorende bij de code 'risicofactoren van kinderen' is vervolgens genoteerd. De overige codes zijn op dezelfde manier geanalyseerd.

Tijdens de vierde stap is gecontroleerd of de gevonden thema's uit stap drie de belangrijkste punten uit alle ondersteuningsplannen weerspiegelen (Braun & Clarke, 2006). Dit is gedaan door in Atlas Ti9 een overzicht weer te geven van alle gecodeerde tekstfragmenten. Vervolgens is vergeleken of de gecodeerde tekstfragmenten overeenkomen met de thema's opgesteld bij stap drie.

Stap vijf betreft het vaststellen van de gevonden overkoepelende thema's door de thema's een titel te geven. Tot slot betreft stap zes het rapporteren van de resultaten. Dit is gedaan door allereerst de overkoepelende thema's te relateren aan de onderzoeksvraag en de actuele wetenschappelijke kennis uit de deskresearch. Vervolgens zijn de overkoepelende thema's die uit de dossieranalyse naar voren kwamen inhoudelijk beschreven in de resultaten.

De laatste deelvraag is beantwoord door de actuele wetenschappelijke kennis uit de deskresearch te vergelijken met de inhoud van de 'Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021' (gemeente Groningen, 2021).

Dit is gedaan door relevante tekstfragmenten in de richtlijn te coderen aan de hand van het codeboek. Deze tekstfragmenten zijn vervolgens vergeleken met de actuele wetenschappelijke kennis van de deskresearch. De analyse van de richtlijn is inhoudelijk beschreven in de resultaten.

Resultaten

De dossieranalyse is gebaseerd op de gegevens van vijftig ondersteuningsplannen van WIJ Groningen en daarnaast is de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021) geanalyseerd. Hieronder worden allereerst de resultaten van de dossieranalyse weergegeven. Vervolgens worden de resultaten van de analyse van de richtlijn gepresenteerd.

3.1 Analyse van de ondersteuningsplannen

Leeftijdscategorieën kinderen

In negen ondersteuningsplannen was onduidelijk welke leeftijd het kind had. In de overige ondersteuningsplannen viel 68,3% van de kinderen in de leeftijdscategorie twee tot vijf jaar. Daarnaast viel 24,4% van de kinderen in de leeftijdscategorie zes tot elf jaar en 7,3% van de kinderen waren nul tot één jaar. De gemiddelde leeftijd van de kinderen was 4,4 jaar en de standaardafwijking was 1.50.

Ontwikkelingstaken

Tabel 3: Ontwikkelingstaken van het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) die gerapporteerd zijn in de geanalyseerde ondersteuningsplannen.

Leeftijd fase	Ontwikkelingstaken Sociaal Competentiemodel	Ontwikkelings-taken ondersteuningsplannen
<u>0-1 jaar</u>	<ul style="list-style-type: none">• <u>Gehechtheid</u>: het zoeken van nabijheid bij een ouder of opvoeder, het ervaren van continuïteit, het gebruiken van ouders en opvoeders als veilige basis.• <u>Uitvoering van lichamelijke functies</u>: zien horen, eten, drinken, objecten vastpakken, zitten, kruipen, lopen en klauteren.• <u>Ouder(s) en familie</u>: onderscheid maken tussen ouder en een vreemde, zonder paniek alleen kunnen zijn.• <u>Spelen</u>: doelgericht spelen met voorwerpen, spelen naar andere kinderen	<ul style="list-style-type: none">• <u>Uitvoeren van lichamelijke functies</u>• <u>Gehechtheid</u>

2-5 jaar

- Verkenning van de omgeving: voorwerpen verkennen en gebruiken, de vloer/grond en ruimtes verkennen.
- Ouder(s) en familie: gezinsnormen eigen maken, je houden aan regels.
- Omgang met leeftijdgenoten: samen spelen, initiatief nemen, voor jezelf opkomen, iets delen.
- Taal: gesproken taal begrijpen, zinnen maken, een boodschap overbrengen, iets vertellen.
- Taakgerichtheid: langere tijd met een taakje bezig zijn.
- Zelfverzorging: met bestek eten, zichzelf wassen, zichzelf aan- en uitkleden.
- Zelfstandigheid: dingen zelf doen, zindelijkheid, weten dat je een individu bent met eigen wensen en voorkeuren, verschuiving van externe regulatie (door opvoeders) naar zelfcontrole.
- Sekse-rol: identificatie met de rol als jongen en meisje.

- Omgang met leeftijdsgenten
- Taal

6-11 jaar

- Vergroten zelfstandigheid ten opzichte van ouders/opvoeders: privacy, een eigen mening en verantwoordelijkheid.
- Herkennen en bijsturen van emoties: herkennen en benoemen van eigen gevoelens, risicovolle impulsen opmerken, beheersen of bijsturen.
- Deelname aan basisonderwijs: luisteren, in groepsverband functioneren; concentreren op taken, schoolse vaardigheden (lezen, schrijven, rekenen) eigen maken.
- Nemen van deelverantwoordelijkheid thuis: uitvoeren van kleine taakjes, zorgen voor huisdieren.
- Relaties met leeftijdsgenoten: aanknopen en onderhouden van wederkerige vriendschappen, geven en nemen in spel, eenvoudige conflicten oplossen, laten merken dat je de ander aardig vindt.
- Gebruik basale infrastructuren: vervoer, geld, vrije tijd, digitale apparaten en de digitale wereld (internet en sociale

- Herkennen en bijsturen van emoties
- Relaties met leeftijdsgenoten
- Deelname aan basisonderwijs

media) gebruiken.

- Zich verplaatsen in anderen: je inleven in situaties die je niet zelf meemaakt, de bedoelingen en belangen kunnen inschatten van andere kinderen en van volwassenen, rekening houden met wensen/belangen van anderen.
- Veiligheid en gezondheid: omgaan met fysieke gevaren (verkeer, vuur, hitte, water, elektriciteit).
- Positie ten opzichte van ouders: minder afhankelijk worden van de ouders en het bepalen van een eigen plaats binnen de veranderende relaties in het gezin en de familie.
- Onderwijs of werk: kennis en vaardigheden opdoen om later een beroep uit te kunnen oefenen en een keuze maken ten aanzien van werk.
- Vrije tijd: ondernemen van activiteiten in de vrije tijd en het zinvol doorbrengen van de tijd zonder verplichtingen.
- Eigen woonsituatie: zorgdragen voor je eigen kamer en spullen, omgaan met je huisgenoten.
- Autoriteit en instanties: accepteren dat er instanties en personen boven je gesteld zijn, binnen geldende regels en codes opkomen voor eigen belang.
- Gezondheid en uiterlijk: zorgen voor goede voeding en een goede lichamelijke conditie, een uiterlijk waar je je prettig bij voelt en het inschatten en vermijden van risico's.
- Sociale contacten en vriendschappen: contacten leggen en onderhouden, oog hebben voor wat contacten met anderen kunnen opleveren, je openstellen voor vriendschap, vertrouwen geven en nemen, wederzijdse acceptatie.
- Sociale media en internet: smartphone en computer gebruiken, informatie vinden en delen, informatie en berichten wege, onderscheid tussen de virtuele en de reële werkelijkheid maken, gevaren herkennen.
- Intimiteit en seksualiteit: seksualiteit integreren in je persoonlijkheid, ontdekken wat mogelijkheden, wensen en

- Intimiteit en seksualiteit

12-17 jaar

grenzen zijn in intieme en seksuele relaties bij jezelf en bij anderen.

- Bij cultuurverschillen: normen van verschillende culturen kennen, inschatten welke vaardigheden in welke culturele context passend zijn.

In alle ondersteuningsplannen zijn ontwikkelingstaken uit het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) gerapporteerd. De ontwikkelingstaken die zijn gerapporteerd waren passend bij de leeftijd van de kinderen van de kinderen in de geanalyseerde ondersteuningsplannen. In ongeveer de helft van de ondersteuningsplannen werd enkel gerapporteerd dat er sprake was van een ontwikkelingsachterstand op een bepaald gebied. Deze ontwikkelingsachterstand werd vervolgens niet onderbouwd door aan te geven over welke vaardigheden het kind nog niet beschikt.

De sociaal emotionele ontwikkelingstaken uit het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) zijn het vaakst gerapporteerd in de ondersteuningsplannen. Hierbij werd er in de ondersteuningsplannen gerapporteerd over het herkennen en bijsturen van emoties, de omgang met leeftijdsgenoten en relaties met leeftijdsgenoten.

Naast de sociaal emotionele ontwikkelingstaken van het Sociaal Competentiemodel zijn er ook motorische ontwikkelingstaken vaak gerapporteerd in de ondersteuningsplannen. Hierbij werd er gerapporteerd over problemen bij het uitvoeren van bepaalde lichamelijke functies. Tot slot zijn ook de ontwikkelingstaken intimiteit en seksualiteit, deelname aan basisonderwijs, taal en gehechtheid gerapporteerd in de ondersteuningsplannen.

Opvoedingsvaardigheden

Tabel 4: Opvoedingsvaardigheden (Ince, et al., 2020) die gerapporteerd zijn in de geanalyseerde ondersteuningsplannen.

Ontwikkelingsfase	Opvoedingsvaardigheden (Ince, et al., 2020)	Opvoedingsvaardigheden die terugkomen in de ondersteuningsplannen
<u>0-2 jaar</u>	Soepele verzorging, responsief en sensitief reageren, beschikbaarheid, emotionele ondersteuning, respect voor autonomie, structureren en grenzen stellen, ontwikkeling spelenderwijs stimuleren.	<ul style="list-style-type: none"> • Structureren en grenzen stellen • Emotionele ondersteuning

<u>2-4 jaar</u>	<p>Emotionele steun bieden, autonomie erkennen, structureren en grenzen stellen/disciplineren, informatie en uitleg geven hoe dingen werken, praten over wat hoort, moet en mag (waarden en normen), soepel omgaan met onzekerheid of twijfel van het kind over externe eisen die nu aan hem gesteld worden, sensitiviteit voor verstandelijk niveau, positieve omgang.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Soepele verzorging • Structureren en grenzen stellen
<u>5-12 jaar</u>	<p>Ruimte geven voor de omgang met leeftijdsgenoten, zorgen voor goed onderwijs, betrokkenheid bij school, waardering geven voor schoolwerk, democratische en warme opvoedingsstijl, adequaat toezicht houden, het bieden van een cognitief stimulerende omgeving, autonomie bevorderen, kinderen leren in de omgang met leeftijdsgenoten open te staan en respectvol om te gaan met verschillen in bijvoorbeeld etniciteit en sekse, omgang met leeftijdsgenoten met verschillende achtergronden stimuleren, structuur bieden en duidelijke grenzen stellen, uitleg en informatie geven..</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Structuur bieden en duidelijke grenzen stellen • Het bieden van een cognitief stimulerende omgeving • Ruimte geven voor de omgang met leeftijdsgenoten • Autonomie bevorderen
<u>12-16 jaar</u>	<p>Ondersteunen bij het verder ontwikkelen van de eigen identiteit, ondersteunen bij het vinden van een nieuwe positie t.o.v. leeftijdsgenoten, ouders en andere mensen in de omgeving. Jongere in gelegenheid stellen om te experimenteren met het opbouwen van een eigen normen- en waardensysteem. Opvoeder dient een meer symmetrische relatie op te bouwen met het kind, positieve voorbeeldfunctie van groot belang.</p>	
<u>16-23 jaar</u>	<p>De rol van de ouder dient in deze ontwikkelingsfase te veranderen van sturend naar adviserend. Keuzes en initiatieven van de jongere respecteren, maar</p>	

ook beschikbaar zijn bij vragen en moeilijkheden, waar nodig en mogelijk emotionele-, praktische en financiële steun bieden.

Wat betreft de opvoedingsvaardigheden van Ince (2020) zijn in alle ondersteuningsplannen opvoedingsvaardigheden gerapporteerd. In sommige ondersteuningsplannen werd enkel benoemd dat een opvoedingsvaardigheid of de opvoedcapaciteiten van ouders onvoldoende waren zonder te onderbouwen om welke opvoedingsvaardigheid dit ging. De opvoedingsvaardigheden die gerapporteerd zijn waren allen passend bij de leeftijdsfasen van de kinderen in de geanalyseerde ondersteuningsplannen.

De opvoedingsvaardigheid structuur bieden en grenzen stellen het vaakst gerapporteerd in de ondersteuningsplannen. Het aanbieden van een cognitief stimulerende omgeving en ruimte geven tot omgang met leeftijdsgenoten zijn ook vaak gerapporteerd als opvoedingsvaardigheden in de ondersteuningsplannen. De opvoedingsvaardigheden autonomie bevorderen, emotionele ondersteuning bieden en soepele verzorging zijn tot slot ook regelmatig gerapporteerd in de ondersteuningsplannen.

Beschermende- en risicofactoren

In alle ondersteuningsplannen zijn beschermende- en risicofactoren naar voren gekomen en beschermende- en risicofactoren zijn ongeveer even vaak gerapporteerd. Beschermende factoren uit de omgeving werden het vaakst gerapporteerd en hierbij ging het om het professionele en informele netwerk waar het gezin steun van ontving. Wat betreft risicofactoren uit de omgeving werd er in de ondersteuningsplannen gerapporteerd over burenruzies of ruzies met familieleden.

Beschermende factoren van kinderen werden in de ondersteuningsplannen gerapporteerd door te benoemen dat het kind sociaal of aardig overkomt, zich goed voelt op school en goed mee kan komen of door te rapporteren dat er sprake was van een goede nachtrust. Risicofactoren van kinderen zijn ook regelmatig gerapporteerd. Hierbij ging het in de ondersteuningsplannen om gedragsproblemen, ontwikkelingsachterstanden, gezondheidsproblemen en gediagnosticeerde stoornissen van kinderen.

Beschermende factoren van ouders zijn twee keer zo vaak gerapporteerd in de ondersteuningsplannen als de beschermende factoren van kinderen.

Hierbij ging het om ouders die zich openstellen voor hulpverlening, ouders die de wil hebben om het goed te doen, ouders die onderling goed contact hebben, ouders die over voldoende financiële middelen beschikken en ouders die bereid zijn om het welzijn van het kind voorop te stellen.

Bij de risicofactoren van ouders zijn met name financiële problemen van ouders, huiselijk geweld tussen ouders, psychische problematiek, gediagnosticeerde stoornissen, onderlinge strijd tussen ouders, gezondheidsproblemen van ouders en het niet openstaan voor hulpverlening gerapporteerd in de ondersteuningsplannen.

Wat betreft de risico- en beschermende factoren van het gezin zijn de risicofactoren van het gezin veel vaker gerapporteerd in de ondersteuningsplannen dan de beschermende factoren van het gezin. Bij beschermende factoren van het gezin ging het in de ondersteuningsplannen over goede onderlinge relaties tussen gezinsleden. Bij de risicofactoren van het gezin zijn zaken gerapporteerd die gingen over verstoorde of verbroken relaties tussen gezinsleden, huiselijk geweld tussen gezinsleden, geen duidelijke omgangsregeling hebben, veel verhuizen, gezinsleden die allemaal niets weten van de Nederlandse gemeenschap of taal, veel ingrijpende gebeurtenissen meemaken, conflicten tussen gezinsleden, kwetsbare gezinssituaties, onvoldoende veiligheid thuis of slechte communicatie tussen gezinsleden.

Inschatting draaglast en draagkracht

In ongeveer de helft van de ondersteuningsplannen is een inschatting van de draaglast en draagkracht naar voren gekomen. De focus lag grotendeels op de draaglast die ouders ervaren zonder een inschatting te maken van de draagkracht van het gezin en de omgeving.

In de meeste gevallen werd in de ondersteuningsplannen gerapporteerd dat ouders ontlast dienen te worden. In een aantal ondersteuningsplannen werd expliciet genoemd dat de draaglast groter is dan de draagkracht of dat ouders overbelast zijn en de situatie voor hen niet langer haalbaar is. In één ondersteuningsplan is benoemd dat er sprake is van veel eigen kracht bij ouders.

3.2 Analyse ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’

Ontwikkelingstaken kinderen

Tabel 5: Ontwikkelingstaken van het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) die staan beschreven in de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’

Leeftijds fase	Ontwikkelingstaken Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015)	Ontwikkelingstaken benoemd in de richtlijn
<u>0-1 jaar</u>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Gehechtheid</u>: het zoeken van nabijheid bij een ouder of opvoeder, het ervaren van continuïteit, het gebruiken van ouders en opvoeders als veilige basis. • <u>Uitvoering van lichamelijke functies</u>: zien horen, eten, drinken, objecten vastpakken, zitten, kruipen, lopen en klauteren. • <u>Ouder(s) en familie</u>: onderscheid maken tussen ouder en een vreemde, zonder paniek alleen kunnen zijn. • <u>Spelen</u>: doelgericht spelen met voorwerpen, spelen naar andere kinderen • <u>Verkenning van de omgeving</u>: voorwerpen verkennen en gebruiken, de vloer/grond en ruimtes verkennen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van lichamelijke functies
<u>2-5 jaar</u>	<ul style="list-style-type: none"> • <u>Ouder(s) en familie</u>: gezinsnormen eigen maken, je houden aan regels. • <u>Omgang met leeftijdgenoten</u>: samen spelen, initiatief nemen, voor jezelf opkomen, iets delen. • <u>Taal</u>: gesproken taal begrijpen, zinnen maken, een boodschap overbrengen, iets vertellen. • <u>Taakgerichtheid</u>: langere tijd met een taakje bezig zijn. • <u>Zelfverzorging</u>: met bestek eten, zichzelf wassen, zichzelf aan- en uitkleden. • <u>Zelfstandigheid</u>: dingen zelf doen, zindelijkheid, weten dat je een individu bent met eigen wensen en voorkeuren, verschuiving van externe regulatie (door opvoeders) naar zelfcontrole. • <u>Sekse-rol</u>: identificatie met de rol als jongen en meisje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van lichamelijke functies

6-11 jaar

- Vergroten zelfstandigheid ten opzichte van ouders/opvoeders: privacy, een eigen mening en verantwoordelijkheid.
 - Herkennen en bijsturen van emoties: herkennen en benoemen van eigen gevoelens, risicovolle impulsen opmerken, beheersen of bijsturen.
 - Deelname aan basisonderwijs: luisteren, in groepsverband functioneren; concentreren op taken, schoolse vaardigheden (lezen, schrijven, rekenen) eigen maken.
 - Nemen van deelverantwoordelijkheid thuis: uitvoeren van kleine taakjes, zorgen voor huisdieren.
 - Relaties met leeftijdsgenoten: aanknopen en onderhouden van wederkerige vriendschappen, geven en nemen in spel, eenvoudige conflicten oplossen, laten merken dat je de ander aardig vindt.
 - Gebruik basale infrastructuren: vervoer, geld, vrije tijd, digitale apparaten en de digitale wereld (internet en sociale media) gebruiken.
 - Zich verplaatsen in anderen: je inleven in situaties die je niet zelf meemaakt, de bedoelingen en belangen kunnen inschatten van andere kinderen en van volwassenen, rekening houden met wensen/belangen van anderen.
 - Veiligheid en gezondheid: omgaan met fysieke gevaren (verkeer, vuur, hitte, water, elektriciteit).
- Deelname aan basisonderwijs
 - Zindelijkheid

12-17 jaar

- Positie ten opzichte van ouders: minder afhankelijk worden van de ouders en het bepalen van een eigen plaats binnen de veranderende relaties in het gezin en de familie.
 - Onderwijs of werk: kennis en vaardigheden opdoen om later een beroep uit te kunnen oefenen en een keuze maken ten aanzien van werk.
 - Vrije tijd: ondernemen van activiteiten in de vrije tijd en het zinvol doorbrengen van de tijd zonder verplichtingen.
 - Eigen woonsituatie: zorgdragen voor je eigen kamer en spullen, omgaan met je huisgenoten.
 - Autoriteit en instanties: accepteren dat er instanties en personen boven je gesteld zijn, binnen geldende regels en codes opkomen voor eigen
- Onderwijs of werk

belang.

- Gezondheid en uiterlijk: zorgen voor goede voeding en een goede lichamelijke conditie, een uiterlijk waar je je prettig bij voelt en het inschatten en vermijden van risico's.
- Sociale contacten en vriendschappen: contacten leggen en onderhouden, oog hebben voor wat contacten met anderen kunnen opleveren, je openstellen voor vriendschap, vertrouwen geven en nemen, wederzijdse acceptatie.
- Sociale media en internet: smartphone en computer gebruiken, informatie vinden en delen, informatie en berichten wegen, onderscheid tussen de virtuele en de reële werkelijkheid maken, gevaren herkennen.
- Intimiteit en seksualiteit: seksualiteit integreren in je persoonlijkheid, ontdekken wat mogelijkheden, wensen en grenzen zijn in intieme en seksuele relaties bij jezelf en bij anderen.
- Bij cultuurverschillen: normen van verschillende culturen kennen, inschatten welke vaardigheden in welke culturele context passend zijn

In bovenstaande tabel is af te lezen dat niet alle ontwikkelingstaken behorend bij het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) staan beschreven in de 'Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021'.

In de richtlijn wordt bij kinderen in de leeftijdsfase van nul tot en met vijf jaar enkel de motorische ontwikkelingstaak beschreven, namelijk het uitvoeren van lichamelijke functies. Zo wordt bij kinderen van nul tot twee jaar in de richtlijn omschreven dat kinderen van deze leeftijd zich in toenemende mate zelfstandig kunnen bewegen en verplaatsen. Bij kinderen van drie tot vier jaar wordt in de richtlijn als ontwikkelingstaak beschreven dat kinderen van deze leeftijd zelf kunnen zitten en op gelijkvloerse plaatsen kunnen staan en lopen.

Bij kinderen in de leeftijdsfase van vijf tot en met elf jaar wordt er in de richtlijn omschreven dat het van belang is dat deze kinderen een reguliere dagbesteding hebben op school, oplopend van tweeëntwintig tot vijfentwintig uur per week. Dit is passend bij de ontwikkelingstaak deelname aan basisonderwijs van het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015).

Ook de ontwikkelingstaak zindelijkheid uit het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015) wordt beschreven in de richtlijn bij kinderen in deze leeftijdsfase.

Bij kinderen van twaalf tot zeventien jaar komt in de richtlijn als ontwikkelingstaak naar voren dat het van belang is dat kinderen tot achttien jaar een reguliere dagbesteding hebben in de vorm van school of een opleiding. Dit is passend bij de ontwikkelingstaak onderwijs of werk uit het Sociaal Competentiemodel (Spanjaard & Slot, 2015).

Opvoedingsvaardigheden ouders

Tabel 6: Opvoedingsvaardigheden (Ince, et al., 2020) die staan beschreven in de 'Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021'

Leeftijdsfase	Opvoedingsvaardigheden (Ince, et al., 2020)	Opvoedingsvaardigheden die terugkomen in de richtlijn
0-2 jaar	Soepele verzorging, responsief en sensitief reageren, beschikbaarheid, emotionele ondersteuning, respect voor autonomie, structureren en grenzen stellen, ontwikkeling spelenderwijs stimuleren	<ul style="list-style-type: none"> • Verzorging bieden, nabij toezicht bieden, begeleiding en stimulans bieden bij de psychomotorische ontwikkeling, bieden beschermende woonomgeving
2-4 jaar	Emotionele steun bieden, autonomie erkennen, structureren en grenzen stellen/disciplineren, informatie en uitleg geven hoe dingen werken, praten over wat hoort, moet en mag (waarden en normen), soepel omgaan met onzekerheid of twijfel van het kind over externe eisen die nu aan hem gesteld worden, sensitiviteit voor verstandelijk niveau, positieve omgang	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht bieden op gehoorafstand, begeleiding en stimulans bieden bij de psychomotorische ontwikkeling, zindelijkheidstraining geven, gedeeltelijke hulp en volledige stimulans bij het aan- en uitkleden, eten, wassen, in- en uit bed komen, dag- en nachtritme en het bepalen van de dagindeling, begeleiding bieden bij spel en vrijetijdsbesteding, bieden beschermende woonomgeving
5-12 jaar	Ruimte geven voor de omgang met leeftijdsgenoten, zorgen voor goed onderwijs, betrokkenheid bij school,	<ul style="list-style-type: none"> • Toezicht bieden op enige afstand, begeleiding en stimulans

12-16 jaar	<p>waardering geven voor schoolwerk, democratische en warme opvoedingsstijl, adequaat toezicht houden, het bieden van een cognitief stimulerende omgeving, autonomie bevorderen, kinderen leren in de omgang met leeftijdsgenoten open te staan en respectvol om te gaan met verschillen in bijvoorbeeld etniciteit en sekse, omgang met leeftijdsgenoten met verschillende achtergronden stimuleren, structuur bieden en duidelijke grenzen stellen, uitleg en informatie geven.</p> <p>Ondersteunen bij het verder ontwikkelen van de eigen identiteit,</p> <p>ondersteunen bij het vinden van een nieuwe positie t.o.v. leeftijdsgenoten, ouders en andere mensen in de omgeving. Jongere in gelegenheid stellen om te experimenteren met het opbouwen van een eigen normen- en waardensysteem. Opvoeder dient een meer symmetrische relatie op te bouwen met het kind, positieve voorbeeldfunctie van groot belang.</p>	<p>bieden bij psychomotorische, geestelijke en emotionele ontwikkeling,</p> <p>zindelijkheidstraining geven</p> <p>waar nodig, begeleiding bieden in het verkeer, helpen bij plannen en structureren van huiswerk en vrijetijdsbesteding, bieden beschermende woonomgeving</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begeleiding en stimulans bieden bij de ontplooiing en ontwikkeling, hulp bieden bij het plannen en structureren van huiswerk en vrijetijdsbesteding, beschermende woonomgeving bieden
16-23 jaar	<p>De rol van de ouder dient in deze ontwikkelingsfase te veranderen van sturend naar adviserend.</p> <p>Keuzes en initiatieven van de jongere respecteren, maar ook beschikbaar zijn bij vragen en moeilijkheden, waar nodig en mogelijk emotionele-, praktische en financiële steun bieden.</p>	

In bovenstaande tabel is af te lezen dat de opvoedingsvaardigheden beschreven door Ince et al. (2020) grotendeels niet overeenkomen met de opvoedingsvaardigheden die staan beschreven in de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’. In de richtlijn lijkt de nadruk te liggen op de praktische ondersteuning die ouders dienen te bieden, zoals de mate van toezicht, het geven van zindelijkheidstraining en begeleiding bieden in het verkeer. Daarnaast is in de tabel af te lezen dat de opvoedingsvaardigheden behorend bij kinderen in de leeftijdsfase van zestien tot en met drieëntwintig jaar niet worden beschreven in de richtlijn.

Risico- en beschermende factoren

In de richtlijn komt naar voren dat er bepaalde factoren kunnen zijn waardoor ouders geen of onvoldoende gebruikelijke hulp kunnen leveren. Niet alle risico- en beschermende factoren die van invloed zijn op de kwaliteit van opvoeding worden omschreven. Factoren die in de richtlijn naar voren komen zijn ernstige verslavings- en/of psychiatrische problematiek van jeugdigen of ouders met een licht verstandelijke beperking.

Inschatting draaglast en draagkracht

In de richtlijn zijn een aantal vragen en relevante factoren opgesteld die gebruikt dienen te worden bij het wegen van de mate van eigen kracht in het gezin. Deze vragen zijn: ‘‘Is de ouder in staat de noodzakelijke hulp te bieden, is de ouder beschikbaar om de noodzakelijke hulp te bieden, levert het bieden van de hulp door de ouder geen overbelasting op en ontstaan er geen financiële problemen in het gezin als de hulp door de ouder wordt geboden?’’

(gemeente Groningen, 2021)

De relevante factoren die in de richtlijn naar voren komen bij het inschatten van de draagkracht zijn: ‘‘De behoefte en de mogelijkheden van de jeugdige, de voor de jeugdige benodigde ondersteuningsintensiteit en de duur daarvan, de mogelijkheden, de draagkracht en belastbaarheid van ouders/het netwerk, de samenstelling van het gezin en de woonsituatie en het belang van de ouders om te voorzien in een inkomen (gemeente Groningen, 2021).’’

In de richtlijn wordt omschreven dat naar aanleiding van deze factoren en vragen een afweging gemaakt dient te worden of er sprake is van voldoende eigen kracht.

Naast deze factoren en vragen dient de consultant zelf af te wegen wat er in redelijkheid van de ouders en het netwerk mag worden verwacht in de betreffende situatie. Verder komt in de richtlijn nog een toelichting naar voren betreft overbelasting van ouder(s): ‘‘Als er sprake is van overbelasting bij de ouder(s) moet deze overbelasting veroorzaakt zijn door de hulp aan de jeugdige wil de ouder aanspraak kunnen maken op jeugdhulp’’ (gemeente Groningen, 2021).

Discussie

Het doel van dit onderzoek was te onderzoeken in hoeverre actuele kennis over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders, draaglast en draagkracht en bijbehorende beschermende- en risicofactoren wordt gebruikt in de inventarisatie voorafgaand aan de besluitvorming over het al dan niet toekennen van jeugdhulp. Dit is onderzocht aan de hand van de onderzoeksvraag: ‘In hoeverre wordt actuele kennis over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders, en van beschermende- en risicofactoren gebruikt in de inventarisatie voorafgaand aan beslissingen over het al dan niet toekennen van jeugdhulp?’ Om hier antwoord op te krijgen zijn de ondersteuningsplannen en de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021) geanalyseerd.

De ondersteuningsplannen

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat in alle geanalyseerde ondersteuningsplannen is gerapporteerd over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders en beschermende- en risicofactoren. Daarnaast is in ongeveer de helft van de ondersteuningsplannen een inschatting gemaakt van de draagkracht en draaglast van het gezin. De ontwikkelingstaken, opvoedingsvaardigheden, beschermende- en risicofactoren en de inschatting van de draaglast en draagkracht waarover gerapporteerd is in de ondersteuningsplannen komen overeen met de actuele wetenschappelijke kennis uit de deskresearch.

Opvallend was echter dat er in sommige ondersteuningsplannen niet werd onderbouwd waar de ontwikkelingsachterstand van kinderen of beperkte opvoedcapaciteiten van ouders zich in uitten. In een onderzoek van het Nederlands Jeugdinstituut (Rijbroek, et al., 2020) komt naar voren dat ouders soms ontevreden zijn over de kwaliteit van onderzoek naar hun opvoedsituatie en de bijbehorende rapportages. Ouders geven hierbij aan zich niet te herkennen in de geschreven rapportages, dat informatie soms gebaseerd is op aannames, vermoedens of dat er sprake is van eenzijdige informatie. In het onderzoek komen bepaalde verbeterpunten naar voren als het gaat om kwaliteit van onderzoek en rapportage, waaronder het verbeterpunt dat informatie vollediger moet worden omschreven in de rapportage (Rijbroek, et al., 2020). Ook de Kinderombudsman (2013) constateert dat stellingen regelmatig onvoldoende worden onderbouwd in rapportages. In een onderzoek van Hoefnagels (2002) komt dit ook naar voren.

Daarnaast is het opvallend dat risico- en beschermende factoren in alle geanalyseerde ondersteuningsplannen zijn gerapporteerd, terwijl in de helft van de ondersteuningsplannen geen inschatting is gemaakt van de invloed die deze factoren hebben op de draaglast en draagkracht van het gezin. In de ondersteuningsplannen waar deze inschatting wel is gemaakt lag de focus op de draaglast van het gezin en is er in de meeste gevallen geen inschatting van de draagkracht gemaakt. Dit terwijl risico- en beschermende factoren ongeveer even vaak gerapporteerd zijn door de professionals van WIJ Groningen.

De ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’

Bij de vergelijking van de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021) met de actuele, wetenschappelijke kennis uit de deskresearch zijn een aantal zaken opgevallen. In vergelijking met de actuele wetenschappelijke kennis mist er veel informatie over ontwikkelingstaken van kinderen in de richtlijn. In de richtlijn ligt de focus op de motorische ontwikkelingstaken van kinderen, terwijl gedurende de deskresearch naar voren is gekomen dat er ook ontwikkelingstaken zijn op andere gebieden.

Daarnaast komt de informatie over opvoedingsvaardigheden van ouders in de richtlijn grotendeels niet overeen met de actuele wetenschappelijke kennis die gedurende de deskresearch naar voren is gekomen. Ook missen de opvoedingsvaardigheden behorende bij kinderen in de leeftijdsfase van zestien tot en met drieëntwintig jaar in de richtlijn.

Tot slot worden de risico- en beschermende factoren uit de wetenschappelijke literatuur in beperkte mate omschreven in de richtlijn. In de richtlijn worden enkel een viertal voorbeelden genoemd van risicofactoren die van invloed kunnen zijn op de draaglast en draagkracht van het gezin.

Wat betreft de draaglast en draagkracht van het gezin worden er in de richtlijn een aantal relevante factoren en vragen beschreven die de professionals van WIJ Groningen dienen te gebruiken bij de afweging of er sprake is van voldoende eigen kracht in het gezin. Deze factoren en vragen komen overeen met de actuele wetenschappelijke kennis over draaglast en draagkracht.

Al met al kan er geconcludeerd worden dat ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders en beschermende- en risicofactoren die van invloed zijn op de draagkracht en draaglast terugkomen in de geanalyseerde ondersteuningsplannen.

De actuele wetenschappelijke kennis over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders en beschermende en risicofactoren die van invloed zijn op de draaglast en draagkracht zijn echter in zeer beperkte mate terug te vinden in de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021).

In dit onderzoek is gebleken dat er in sommige ondersteuningsplannen wordt gerapporteerd dat ouders over onvoldoende opvoedcapaciteiten beschikken of kinderen een ontwikkelingsachterstand hebben op een bepaald gebied zonder deze beweringen te onderbouwen. Dit terwijl uit verschillende onderzoeken blijkt dat het van belang is om rapportages volledig te omschrijven en stellingen te onderbouwen (Kinderombudsman, 2013; Rijbroek, et al., 2020; Hoefnagels, 2002).

De beperkte onderbouwing van stellingen in sommige ondersteuningsplannen kan verschillende oorzaken hebben. Het is mogelijk dat de beperkte onderbouwing wordt veroorzaakt door het ontbreken van actuele wetenschappelijke kennis over ontwikkelingstaken en opvoedingsvaardigheden in de richtlijn. De richtlijn dient als objectief afwegingskader voor de professionals van WIJ Groningen, maar er kan geconcludeerd worden dat de afwegingen die gemaakt dienen te worden in de ondersteuningsplannen slechts in beperkte mate onderbouwd kunnen worden met de wetenschappelijke kennis beschreven in de richtlijn.

Daarnaast is het ook mogelijk dat de rapportages in de ondersteuningsplannen geen goede afspiegeling zijn van de in werkelijkheid gemaakte afwegingen. Mogelijke verklaringen voor het ontbreken van de onderbouwing van bepaalde stellingen zijn tijdgebrek of de overtuiging van de professionals dat het niet noodzakelijk is om de stellingen schriftelijk te onderbouwen in de ondersteuningsplannen.

Het onderbouwen van stellingen voorkomt echter dat ouders zich niet herkennen in rapportages (Rijbroek, et al., 2020). Daarnaast voorkomt het onderbouwen van stellingen dat opvoeders het gevoel krijgen dat deze stellingen zijn gebaseerd op aannames of vermoedens (Rijbroek, et al., 2020).

In dit onderzoek is daarnaast gebleken dat enkel in de helft van de geanalyseerde ondersteuningsplannen een inschatting wordt gemaakt van de draaglast en draagkracht van het gezin. Ook ligt de nadruk met name op de draaglast die ouders ervaren zonder de draagkracht van het gezin toe te lichten. Daarentegen zijn risico- en beschermende factoren ongeveer even vaak en in elk ondersteuningsplan gerapporteerd.

Dat er slechts in de helft van de ondersteuningsplannen een inschatting wordt gemaakt van de draagkracht en draaglast van het gezin en de nadruk ligt op de draaglast kan verschillende oorzaken hebben.

Het is mogelijk dat de beperkte rapportages over draaglast en draagkracht wordt veroorzaakt door het ontbreken van actuele wetenschappelijke kennis over risico- en beschermende factoren die van invloed zijn op de draaglast en draagkracht van het gezin. In de richtlijn wordt enkel een viertal voorbeelden genoemd van risico- en beschermende factoren die van invloed zijn op de draaglast en draagkracht. Professionals van WIJ Groningen zouden mogelijk behoefte kunnen hebben aan meer wetenschappelijke kennis in de richtlijn over factoren die van invloed zijn op de draaglast en draagkracht van het gezin. Deze kennis zouden de professionals vervolgens kunnen gebruiken bij het onderbouwen van de mate van draaglast en draagkracht in de ondersteuningsplannen.

Daarnaast is het ook mogelijk dat de rapportages in de ondersteuningsplan geen goede afspiegeling zijn van de in werkelijkheid gemaakte inschatting van de draaglast en draagkracht. Mogelijke verklaringen voor het ontbreken van deze inschatting in de ondersteuningsplannen zijn tijdgebrek of de overtuiging van professionals dat het niet noodzakelijk is om de inschatting van de draaglast en draagkracht schriftelijk te rapporteren in de ondersteuningsplannen.

Sterktes en limitaties

Dit onderzoek bevat een aantal sterke punten. Allereerst is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid gemeten bij het vaststellen van het codeboek. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid was 0.96, wat kan worden gezien als een hoge mate van overeenstemming (Zapf, et al., 2016). Op basis hiervan van gesteld worden dat bij een herhaling van het onderzoek, de resultaten grotendeels hetzelfde zouden moeten zijn. Dit heeft bijgedragen aan de betrouwbaarheid van het onderzoek.

Daarnaast zijn zowel de ondersteuningsplannen als de richtlijn geanalyseerd op basis van hetzelfde codeboek. Hierdoor is de kans kleiner gemaakt dat er onzuiverheden ontstaan in de resultaten. Ook hebben de professionals van WIJ Groningen een lijst aangeleverd gekregen met nummers. De ondersteuningsplannen behorende bij deze nummers zijn door de professionals van WIJ Groningen uit het systeem gefilterd en deze ondersteuningsplannen zijn vervolgens gebruikt bij dit onderzoek. Doordat de professionals van WIJ Groningen de ondersteuningsplannen niet zelfstandig konden selecteren is de validiteit van dit onderzoek vergroot.

Dit onderzoek heeft daarnaast een aantal beperkingen. In het onderzoek is gebruikgemaakt van een dossieranalyse. Dit houdt in dat de resultaten van het onderzoek afhankelijk zijn van de nauwkeurigheid van de rapportages van de professionals van WIJ Groningen. Tijdens de dossieranalyse is gebleken dat niet alle professionals op een eenduidige manier rapporteren. Het is voorgekomen dat de informatie weinig gedetailleerd is weergegeven, waardoor de betrouwbaarheid van het onderzoek in het geding is. Mogelijkerwijs ontbreekt de onderbouwing in een aantal van de ondersteuningsplannen, terwijl deze afweging in de praktijk wel is gemaakt. De ondersteuningsplannen zouden in dit geval geen compleet beeld geven van de daadwerkelijke afweging die is gemaakt door de professionals van WIJ Groningen.

Verder besloegen de meeste aangeleverde ondersteuningsplannen gezinnen met kinderen onder de zes jaar. Dit heeft invloed op de validiteit van het onderzoek en maakt dat de resultaten lastig te generaliseren zijn naar gezinnen met oudere kinderen. Het is onduidelijk waarom de meeste aangeleverde ondersteuningsplannen gingen over kinderen onder de zes jaar. Een mogelijke verklaring is dat het selectiecriterium van initiële vragen ervoor heeft gezorgd dat er meer ondersteuningsplannen van jongere kinderen zijn aangeleverd door de professionals van WIJ Groningen.

Implicaties

Op basis van de resultaten van dit onderzoek kunnen een aantal aanbevelingen worden gedaan om de inhoud van de ondersteuningsplannen en de ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021) te verbeteren.

Uit de analyse van de ondersteuningsplannen is gebleken dat er in sommige rapportages niet werd onderbouwd waar de ontwikkelingsachterstand van kinderen of beperkte opvoedcapaciteiten van ouders zich in uitten. Daarnaast werd er in beperkte mate een inschatting gemaakt van de draaglast en draagkracht van het gezin en lag de focus met name op de draaglast die ouders ervaren. Uit onderzoek blijkt dat het van belang is om informatie volledig weer te geven in rapportages (Rijbroek, et al., 2020). Daarom wordt aanbevolen om in het vervolg in alle ondersteuningsplannen een onderbouwing te geven van de stellingen die hebben meegespeeld bij de inventarisatie voor het al dan niet toekennen van jeugdhulp. Daarnaast wordt aanbevolen om in elk ondersteuningsplan een onderbouwing te geven van de draaglast en draagkracht van het gezin.

De ‘Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen in de gemeente Groningen 2021’ (gemeente Groningen, 2021) is opgesteld om als objectief afwegingskader te worden gebruikt door de professionals van WIJ Groningen.

Op dit moment bevat de richtlijn echter in beperkte mate actuele wetenschappelijke kennis over ontwikkelingstaken, opvoedingsvaardigheden en risico- en beschermende factoren die van invloed zijn op de draaglast en draagkracht van het gezin.

Uit onderzoek blijkt dat actuele wetenschappelijke kennis handvatten kunnen bieden aan professionals bij het verbeteren van hun handelen in de praktijk (van den Berg, et al., 2017). Aanbevolen wordt daarom om de richtlijn te voorzien van meer actuele wetenschappelijke kennis over ontwikkelingstaken van kinderen, opvoedingsvaardigheden van ouders en risico- en beschermende factoren die van invloed zijn op de draaglast en draagkracht. Deze actuele wetenschappelijke kennis kunnen de professionals van WIJ Groningen gebruiken bij het onderbouwen van afwegingen in de ondersteuningsplannen.

Tot slot wordt er aanbevolen om vervolgonderzoeken te verrichten. Allereerst dienen er ondersteuningsplannen geanalyseerd te worden van kinderen ouder dan zes jaar, aangezien kinderen in deze leeftijdsfase niet zijn meegenomen in het huidige onderzoek. Daarnaast dient er onderzocht te worden welke afwegingen er in de praktijk worden gemaakt door de professionals van WIJ Groningen, omdat de mogelijkheid bestaat dat de afwegingen die in de praktijk worden gemaakt niet volledig terugkomen in de ondersteuningsplannen.

Literatuurlijst

Afdeling advisering van de Raad van State. (2014, 14 maart). *Jeugdwet*. Overheid.nl. Geraadpleegd op 25 juni 2022, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0034925/2022-05-01>

Agbaria, Q. (2020). Parental Styles and Parental Emotional Intelligence as Predictors of Challenging Behavior Problems Among Children in Israel. *Topics in Early Childhood Special Education*, 41(4), 321–332. <https://doi.org/10.1177/0271121420918650>

Barroso, N. E., Hungerford, G. M., Garcia, D., Graziano, P. A., & Bagner, D. M. (2016). Psychometric properties of the Parenting Stress Index-Short Form (PSI-SF) in a high-risk sample of mothers and their infants. *Psychological Assessment*, 28(10), 1331–1335. <https://doi.org/10.1037/pas0000257>

Bartelink, C., Rooijen, K., & Van As, A. (2021, maart). *Jeugd met problematische gehechtheid*. Nederlands Jeugdinstituut. [https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Jeugd met-problematische-gehechtheid-Wat-werkt.pdf](https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Jeugd%20met-problematische-gehechtheid-Wat-werkt.pdf)

Bowlby, J. (1958). The nature of the child's tie to his mother. *International Journal of Psycho-Analysis*, 39, 350–373. <http://www.psychology.sunysb.edu/attachment/online/nature%20of%20the%20childs%20ti%20bowlby.pdf>

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

Broer, N., De Deckere, H., Meer, M., Notten, T., & Stakenborg, J. (2011). *Grenzeloze pedagogiek*. Vereniging tot Bevordering van de Studie der Pedagogiek.

Carr, M. B., & Vandiver, T. A. (2001). Risk and protective factors among youth offenders. *Adolescence*, 36(143), 409–426. <https://web-p-ebsohost-com.proxy.ub.rug.nl/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=8&sid=a16f9cfa-e2f6-4931-97ea-b7f77af1533e%40redis>

Center on the Developing Child at Harvard University. (2016, mei). *From best practices to Breakthrough Impacts: A Science-Based Approach to Building a More Promising Future for Young Children and Families*. https://developingchild.harvard.edu/wp-content/uploads/2016/05/From_Best_Practices_to_Breakthrough_Impacts-3.pdf

Claussen, A. H., Holbrook, J. R., Hutchins, H. J., Robinson, L. R., Bloomfield, J., Meng, L., Bitsko, R. H., O'Masta, B., Cerles, A., Maher, B., Rush, M., & Kaminski, J. W. (2022). All in the Family? A Systematic Review and Meta-analysis of Parenting and Family Environment as Risk Factors for Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) in Children. *Prevention Science*. <https://doi.org/10.1007/s11121-022-01358-4>

Collins, W. A., Maccoby, E. E., Steinberg, L., Hetherington, E. M., & Bornstein, M. H. (2000). Contemporary research on parenting: The case for nature and nurture. *American Psychologist*, 55(2), 218–232. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.55.2.218>

Crnic, K., & Ross, E. (2017). Parenting Stress and Parental Efficacy. *Parental Stress and Early Child Development*, 263–284. https://doi.org/10.1007/978-3-319-55376-4_11

De Kam, D. (2019). *Aansluiten bij ouders met een licht verstandelijke beperking*. Universiteit Gent. <https://www.scriptiebank.be/sites/default/files/thesis/2019-08/Masterproef%20aansluiten%20bij%20ouders%20met%20een%20LVBdocx.pdf>

De Kinderombudsman. (2013, december). *Is de zorg gegrond?* (KOM/008/2013). <https://www.kinderombudsman.nl/publicaties/rapport-is-de-zorg-gegrond>

De raad van de gemeente Groningen. (2018, 1 april). *Verordering jeugdhulp gemeente Groningen 2018*. Overheid.nl. Geraadpleegd op 25 juni 2022, van <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR609004>

Donald, K. A., Wedderburn, C. J., Barnett, W., Nhapi, R. T., Rehman, A. M., Stadler, J. A. M., Hoffman, N., Koen, N., Zar, H. J., & Stein, D. J. (2019). Risk and protective factors for child development: An observational South African birth cohort. *PLOS Medicine*, 16(9), e1002920. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1002920>

Erskine, R. G. (2019, juni). *Child Development in Integrative Psychotherapy: Erik Erikson's First Three Stages*. Institute for Integrative Psychotherapy.

https://www.researchgate.net/publication/333881169_Child_Development_in_Integrative_Psychotherapy_Erik_Erikson's_First_Three_Stages

Evans, G. W., Li, D., & Whipple, S. S. (2013). Cumulative risk and child development. *Psychological Bulletin*, 139(6), 1342–1396. <https://doi.org/10.1037/a0031808>

Gemeente Groningen. (2021). *Richtlijn gebruikelijke hulp aan jeugdigen Gemeente Groningen 2021*. Groningen: Gemeente Groningen.

Hill, A. L., Degnan, K. A., Calkins, S. D., & Keane, S. P. (2006). Profiles of externalizing behavior problems for boys and girls across preschool: The roles of emotion regulation and inattention. *Developmental Psychology*, 42(5), 913–928. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.42.5.913>

Hoefnagels, D. P. (2002, 5 oktober). Verscheurde kinderen, verbitterde moeders, verloren vaders. *Trouw*. <https://www.trouw.nl/nieuws/verscheurde-kinderen-verbitterde-moeders-verloren-vaders~bd9a4b70/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F>

Ince, D., & Kalthoff, H. (2020, december). *Opgroeien en opvoeden*. Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Opgroeien-en-opvoeden.pdf>

Kraemer, H. C., & Lowe, K. K. (2005). *To Your Health*. Oxford University Press. https://books.google.nl/books?hl=en&lr=&id=PGiWOS06J3QC&oi=fnd&pg=PR11&ots=F7j06SC9e&sig=uFpoC7QSAibHCTu0IWgIgxmRLE&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Krippendorff, K. (2019). *Content analysis : an introduction to its methodology* (Fourth). SAGE. Geraadpleegd op 1 augustus 2022, van https://books.google.nl/books?hl=nl&lr=&id=nE1aDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Content+analysis:+an+introduction+to+its+methodology+2019&ots=yZciWpLS6u&sig=D-6qK15wcTzj2GZw-BJZaG_RR1o#v=onepage&q=doi&f=false

Lenes, R. (2021). *Development of self-regulation and academic skills: The role of child factors, socioeconomic status and cultural context*. Norway: Norwegian Centre for Learning Environment and Behavioural Research in Education.

Maccoby, E. E. (1992). The role of parents in the socialization of children: An historical overview. *Developmental Psychology*, 28(6), 1006–1017.

<https://doi.org/10.1037/00121649.28.6.1006>

MACLEAN, K. (2003). The impact of institutionalization on child development.

Development and Psychopathology, 15(4), 853

884.<https://doi.org/10.1017/s0954579403000415>

Martinez-Torteya, C., Anne Bogat, G., Von Eye, A., & Levendosky, A. A. (2009). Resilience Among Children Exposed to Domestic Violence: The Role of Risk and Protective Factors.

Child Development, 80(2), 562–577. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2009.01279.x>

McConnell, D. (2008). Parents labelled with Intellectual Disability: Position of the IASSID SIRG on Parents and Parenting with Intellectual Disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 21(4), 296–307.

<https://doi.org/10.1111/j.1468-3148.2008.00435.x>

Miller, G. E., Chen, E., & Parker, K. J. (2011). Psychological stress in childhood and susceptibility to the chronic diseases of aging: Moving toward a model of behavioral and biological mechanisms. *Psychological Bull*, 137(6), 959–997.

<https://doi.org/10.1037/a0024768>

Mortensen, J. A., & Barnett, M. A. (2015). Risk and Protective Factors, Parenting Stress, and Harsh Parenting in Mexican Origin Mothers with Toddlers. *Marriage & Family Review*,

51(1), 1–21. <https://doi.org/10.1080/01494929.2014.955937>

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.a). *Eigen kracht stimuleren* / Nederlands Jeugdinstituut.

Geraadpleegd op 25 juni 2022, van <https://www.nji.nl/sterke-basis-voor-de-jeugd/eigen-kracht-stimuleren>

Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.b). *Risico- en beschermende factoren voor gedragsproblemen/ Nederlands Jeugdinstituut*. Geraadpleegd op 25 juni 2022, van <https://www.nji.nl/gedragsproblemen/risico-en-beschermende-factoren>

Osofsky, J. D., & Thompson, M. D. (2000). Adaptive and Maladaptive Parenting: Perspectives on Risk and Protective Factors. *Handbook of Early Childhood Intervention*, 54–75. <https://doi.org/10.1017/cbo9780511529320.005>

Oudhof, M., De Wolff, M. S., De Ruiter, M., Kamphuis, M., L’Hoir, M. P., & Prinsen, B. (2013, november). *Opvoedingsondersteuning*. Nederlands Centrum Jeugdgezondheid. https://assets.ncj.nl/docs/jgz-richtlijn_opvoedingsondersteuning_def.pdf

Peters, W. (2021, 18 januari). *Centrale Raad: Niet-gebruikelijke hulp soms gebruikelijk*. Stimulansz. Geraadpleegd op 25 juni 2022, van <https://www.stimulansz.nl/gebruikelijke-hulp-de-crvb-geeft-opening/>

Potoms, B., Van Holen, F., & Vanderfaeillie, J. (2017, 1 december). *Ontwikkeling van een methodiek inzake gezinsbegeleiding met finaliteit gezinshereniging in het kader van perspectiefzoekende pleegzorg* [Presentatieslides]. join.be. [https://www.join.be/sites/default/files/files/6_%20WS%204_Terugkeer%20naar%20huis%20\(Frank%20van%20Holen\).pdf](https://www.join.be/sites/default/files/files/6_%20WS%204_Terugkeer%20naar%20huis%20(Frank%20van%20Holen).pdf)

Ribaldo, J., Lawler, J. M., Jester, J. M., Riggs, J., Erickson, N. L., Stacks, A. M., Brophy-Herb, H., Muzik, M., & Rosenblum, K. L. (2022). Maternal History of Adverse Experiences and Posttraumatic Stress Disorder Symptoms Impact Toddlers’ Early Socioemotional Wellbeing: The Benefits of Infant Mental Health-Home Visiting. *Frontiers in Psychology*, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.792989>

Rijbroek, B., Kooymans, E., Bartelink, C., & Kooijman, K. (2020). *Samen werken aan feitenonderzoek*. Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/system/files/2021-04/Samen-werken-aan-feitenonderzoek.pdf>

Sanders, M. R., & Morawska, A. (2018). *Handbook of Parenting and Child Development Across the Lifespan*. Springer Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-94598-9>

Spanjaard, H., & Slot, W. (2015). Tijden veranderen, ontwikkelingstaken ook. *Kind & Adolescent Praktijk*, 14(3), 14–21. <https://doi.org/10.1007/s12454-015-0029-0>

Steketee, M., Jonkman, H., Mak, J., Aussems, C., Huygen, A., & Roeleveld, W. (2012, september). *Communities that Care in Nederlandse steden*. Verwey-Jonker Instituut. https://www.verwey-jonker.nl/wp-content/uploads/2020/07/Communities-that-Care-in-Nederlandse-steden_2569_web-2.pdf

Van den Berg, N., Geerdink, G., Geldens, J., Hennissen, P., Hoogland, J., Katwijk, L., & Timmermans, M. (2017). *Praktijkgericht onderzoek dat bijdraagt aan innovatie van opleiding en praktijk*. Netwerk Lectoren Lerarenopleiding. <https://docplayer.nl/115095534-Amsterdam-university-of-applied-sciences.html>

Van der Steege, M. (2021). Het ondersteunen van gedragsverandering bij professionals. *O&O*, 2021(4), 16–20. <https://mariskavandersteege.nl/wp-content/uploads/2022/02/Artikel-OO-Gedragsverandering-Professionals-2021-4.pdf>

Van Yperen, T., & Gorissen, W. (2018, december). *Opkomen voor een effectievere jeugdhulp*. Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-06/Opkomen-voor-een-effectievere-jeugdhulp.pdf>

Wang, L., Seelig, A., Wadsworth, S. M., McMaster, H., Alcaraz, J. E., & Crum-Cianflone, N. F. (2015). Associations of military divorce with mental, behavioral, and physical health outcomes. *BMC Psychiatry*, 15(1). <https://doi.org/10.1186/s12888-015-0517-7>

WIJ Groningen. (2020, 16 april). *Over WIJ Groningen*. Geraadpleegd op 25 juni 2022, van <https://wij.groningen.nl/over-wij-groningen/>

Willems, D. L., De Vries, J. N., Isarin, J., & Reinders, J. S. (2007). Parenting by persons with intellectual disability: an explorative study in the Netherlands. *Journal of Intellectual Disability Research*, 51(7), 537–544. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2006.00924.x>

Zapf, A., Castell, S., Morawietz, L., & Karch, A. (2016). Measuring inter-rater reliability for nominal data – which coefficients and confidence intervals are appropriate? *BMC Medical Research Methodology*, 16(1). h

Bijlagen

1. Codeboek

A. Ontwikkelingstaken kinderen

- A1. Motorische ontwikkeling
- A2. Cognitieve ontwikkeling
- A3. Sociaal emotionele ontwikkeling
- A4. Creatieve ontwikkeling
- A5. Seksuele ontwikkeling
- A6. Persoonlijke ontwikkeling
- A7. Overige ontwikkelingstaken
- A8. Hechting

A. Opvoedingsvaardigheden ouders

- B1. Verzorging bieden
- B2. Emotionele betrokkenheid
- B3. Stimuleren zelfstandigheid
- B4. Goede voorbeeld geven
- B5. Stimulerende omgeving aanbieden
- B6. Normen en waarden bijbrengen
- B7. Structureren/grenzen stellen
- B8. Informatie en uitleg geven
- B9. Gelegenheid geven omgang leeftijdgenoten
- B10. Positieve waardering geven voor leren/school
- B11. Leren openstaan voor verschillen in etniciteit, sekse, verschillende achtergronden
- B12. Overige opvoedingsvaardigheden

D. Beschermende factoren

- D1. Beschermende factoren ouders
- D2. Beschermende factoren kinderen
- D3. Beschermende factoren gezin
- D4. Beschermende factoren omgeving
- D5. Overige beschermende factoren

E. Risicofactoren

- E1. Risicofactoren ouders
- E2. Risicofactoren kinderen
- E3. Risicofactoren gezin
- E4. Risicofactoren omgeving
- E5. Overige risicofactoren

F. Inschatting draaglast-draagkracht

G. Leeftijdscategorieën kinderen

- G1. 0-1 jaar
- G2. 2-5 jaar
- G3. 6-11 jaar
- G4. 12-17 jaar